

*Тәжібаев оқулары
Тажибаевские чтения
Tazhibaev readings*

**«БІЛІМ БЕРУ МЕН ПСИХОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ
ДАМУЫ: ӨТКЕНІ, БҮГІНІ, БОЛАШАҒЫ»**

Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

Международной научно-практической конференции
**«РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ:
ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩЕЕ»**

MATERIALS

International Scientific and Practical Conference
**«DEVELOPMENT OF EDUCATION AND
PSYCHOLOGICAL SCIENCE: PAST, PRESENT, FUTURE»**

Алматы, 2025

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ПСИХОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

Т. ТӘЖІБАЕВ ОҚУЛАРЫ

«БІЛІМ БЕРУ МЕН ПСИХОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ ДАМУЫ:
ӨТКЕНІ, БҮГІНІ, БОЛАШАҒЫ» атты
Халықаралық ғылыми-практикалық конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

ТАЖИБАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ
Международной научно-практической конференции
«РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ:
ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩЕЕ»

TAZHIBAEV READINGS

MATERIALS
International Scientific and Practical Conference
«DEVELOPMENT OF EDUCATION AND PSYCHOLOGICAL
SCIENCE: PAST, PRESENT, FUTURE»

Алматы
«Қазақ университеті»
2025

Бас редакторы:

- Түймебаев Ж.Қ.** – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма төрағасы – Ректоры, филология ғылымдарының докторы, профессор;
Дүйсенов Е.Е. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма төрағасының орынбасары – Бірінші проректоры, заң ғылымдарының докторы, профессор;
Мейрбаев Б.Б. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті философия және саясаттану факультетінің деканы, философия ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;
Мыңбаева Ә.Қ. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті философия және саясаттану факультетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор.

Редакциялық ұжым:

- Осербаев Е.Н.** – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті философия және саясаттану факультеті деканының ғылыми-инновациялық қызмет және халықаралық ынтымақтастық жөніндегі орынбасары, педагогика ғылымдарының кандидаты;
Садвакасова З.М. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасы меңгерушісінің ғылыми-инновациялық қызмет пен халықаралық ынтымақтастық жөніндегі орынбасары, педагогика ғылымдарының кандидаты;
Кабакова М.П. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жалпы және қолданбалы психология кафедрасының профессоры Әл-Фараби, психология ғылымдарының кандидаты;
Мәуленов А.А. – Жамбыл атындағы Филология ғылыми орталығының директоры, Қазақ ұлттық университетінің қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының докторы;
Жұбаназарова Н.С. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының қауымдастырылған профессоры, психология ғылымдарының кандидаты;
Адилова Э.Т. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының доцент міндетін атқарушы, PhD доктор;
Баймолдина Л.О. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының аға оқытушысы, PhD доктор;
Закарьянова Ш.Н. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының аға оқытушысы, психология ғылымдарының кандидаты;
Дуйсенбаева А.О. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының докторанты;
Нурмаханбетов А.Л. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының профессоры, психология ғылымдарының докторы;
Садықова Н.М. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының аға оқытушысы, психология ғылымдарының кандидаты;
Сейтнұр Ж.С. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының аға оқытушысы, психология ғылымдарының кандидаты;
Қонысбай Т.Е. – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, жалпы және қолданбалы психология кафедрасының докторанты;
Гумерова А.А. – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, жалпы және қолданбалы психология кафедрасының докторанты;
Оразгулова А.О. – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, «Жалпы және қолданбалы психология» кафедрасының докторанты.

Б 94 «Білім және психологиялық-педагогикалық ғылым: жүйелілік, сабақтастық, инновация» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Т. Тәжібаев оқулары. – Алматы: Қазақ университеті, 2025. – 507 б.

ISBN 978-601-04-7082-8

Жинақта академик Т.Тәжібаев (1910-1964) негізін салған психология-педагогика ғылымдары дамуының өзекті мәселелері қарастырылған. 24-ші Тәжібаев оқулары келесі секциялар бойынша өтті: 1-секция. Білім және психологиялық ғылым тарихы, ғылыми идеялар және академик Т. Тәжібаевтың басқарушылық қызметі. Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардағы инновациялар: әлемдік практика және оны шешудің тәсілдері. 2-секция. Жеке тұлғаның психологиялық денсаулығы мен әлеуметтік қатынастары. Практикалық психология мәселелері. 3-секция. Тұлға дамуы мен кәсіби өсудің әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық тәсілдері. Басылым психологтарға, педагогтарға, білім беру саласының мамандарына, психология мен педагогика дамуының заманауи мәселелеріне қызығушылық танытатындардың барлығына арналған.

В сборнике рассмотрены актуальные вопросы развития психологической и педагогической науки, родоначальником становления которой был академик Т.Тажигаев (1910-1964). 24-е Тажигаевские чтения проходили по секциям: 1) История образования и психологической науки, научные идеи и управленческая деятельность академика Т.Т. Тажигаева. Инновации в социально-гуманитарных науках: мировая практика и подходы к ее решению; 2) Психологическое здоровье и благополучие личности. Вопросы практической психологии; 3) Социально-психологические и педагогические подходы к развитию личности и профессионального роста. Издание адресовано психологам, преподавателям, специалистам в области образования, и всем тем, кто интересуется современными проблемами развития психологии и педагогики.

ӘОЖ 37
КБЖ 74

ведут самостоятельную деятельность, выстраивают закономерности этого процесса, подходят к своей деятельности с внутренним интересом, осуществляют мыслительные операции. Именно при организации исследовательско-эвристических бесед используются эвристические разговорные, исследовательские и игровые методы обучения. Учащиеся же используют такие основные методы усвоения знаний, как: самостоятельное усвоение поставленной задачи, выполнение определенных ориентировочных заданий, планирование своей самостоятельной деятельности, участие в эвристических беседах, самостоятельное рассуждение.

Следовательно, у младших школьников, опираясь на вышеперечисленные вопросы и задания, растет самостоятельное мышление, развивается их мышление, повышается компетентность в работе с текстом, несомненно.

Литература

- 1.Лернер И. Я. Проблемное обучение. - Москва: Просвещение, 1994. – С. 67.
2. Мельникова Е. Л. Проблемный урок в начальной школе как открыть знания вместе с детьми. //Начальная школа. –1999. – №5. – С. 31–37.
3. Матчонов С., Шожалилов А., Г. уломова х., Г. Сарыев, Долимов З.Книга для чтения. Учебник для 4 класса. Т.; 2020. В.-154- 156.
4. Матчонов С., Шожалилов А., Гуломова Х., Г. Сарыев, Долимов З.Книга для чтения. Учебник для 4 класса. Т.; 2020. В.- 34 -38 .

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПРОГРАММИРОВАНИЯ В НЕЙРОПЕДАГОГИЧЕСКИХ ОСНОВАХ ЛИНГВИСТИКИ

Темирбекова А.О.

Нукусский государственный педагогический институт
Нукус, Узбекистан

Тезисте лингвистика мен нейропедагогиканың өзара байланысы талданады, тіл үйрену процесінің ғылыми негіздері мен тілдің дамуына ми қызметінің әсері қарастырылады. Тіл үйренудегі мидағы нейрондық желілер мен нейрокогнитивтік процесстердің ролі зерттеудің маңызды тақырыбы болып табылады. Бұл мақаланың мақсаты - нейропедагогикалық бағдарламаларды әзірлеу мен енгізудің артықшылықтарын, сондай-ақ ми мен тіл арасындағы күрделі өзара байланысты зерттеу болып табылады.

Түйін сөздер: лингвистика, нейропедагогика, бағдарламалау теориясы, жасанды интеллект, кодтау, тіл үйрету технологиялары, нейрондық желілер.

В тезисе анализируется взаимосвязь между лингвистикой и нейропедагогикой, исследуются научные основы процесса изучения языка и влияние активности мозга на языковое развитие. Роль нейронных сетей и нейрокогнитивных процессов в мозге при изучении языка является важной темой исследований. Нейропедагогика — научное направление, направленное на более эффективную организацию образовательного процесса с учетом мозговой деятельности и ее развития. Цель статьи - изучение преимуществ разработки и внедрения нейропедагогических программ, а также сложных взаимосвязей между мозгом и языком.

Ключевые слова: лингвистика, нейропедагогика, теория программирования, искусственный интеллект, кодирование, технологии обучения языкам, нейронные сети.

This thesis analyses the relationship between linguistics and neuropedagogy, exploring the scientific basis of the language learning process and the influence of brain activity on language development. The role of neural networks and neurocognitive processes in the brain in language learning is an important research topic. Neuropedagogy is a scientific direction aimed at more effective organisation of the educational process taking into account brain activity and its development. It is based on improving methods of language learning, understanding cognitive processes and knowledge consolidation. The aim of the article is to explore the benefits of developing and implementing neuropedagogical programmes, as well as the complex relationship between the brain and language.

Keywords: linguistics, neuropedagogy, programming theory, artificial intelligence, coding, language learning technologies, neural networks.

Процесс изучения языка тесно связан с активной работой психологического и интеллектуального потенциала человека, а также с процессами восприятия, обработки и запоминания новой информации. При изучении каждого нового языка учащийся не только осваивает новые слова или грамматические правила, но и развивает такие навыки, как мышление, логический анализ и коммуникация. В этом процессе важны не только внешняя структура языка или технические аспекты его изучения, но и психологические и когнитивные аспекты. Одним из наиболее эффективных подходов в изучении языков сегодня являются нейропедагогические методы. Нейропедагогика — это наука, занимающаяся организацией и управлением образовательным процессом с учетом психологических, когнитивных и биологических особенностей человека. Эта область направлена на глубокое изучение психологических процессов усвоения знаний, выявление сложных механизмов изучения языка и разработку наиболее оптимальных методов обучения. Нейропедагогические подходы рассматривают изучение языка не просто как запоминание грамматики или словарного запаса, а как развитие когнитивных процессов, эффективное усвоение знаний и формирование способности применять язык на практике.

Еще одним важным аспектом нейропедагогических методов является то, что они позволяют улучшить образовательный процесс, учитывая потребности учащихся, их индивидуальные психологические и когнитивные особенности. Каждый ученик обладает уникальными характеристиками, и в процессе изучения языка они по-разному реагируют на различные методы и подходы. Нейропедагогика учитывает этот фактор, способствуя разработке индивидуального подхода, что повышает эффективность его внедрения в образовательный процесс. Кроме того, с помощью нейропедагогических методов в изучении языка развивается способность учащихся к саморегуляции обучения, то есть их метакогнитивные навыки. Это превращает учащегося не просто в пассивного получателя знаний, а в активного обучающегося.

1. Взаимосвязь нейропедагогики и лингвистики

Нейропедагогика, как наука, изучающая функциональные возможности человеческого мозга в образовательном процессе, тесно связана с лингвистическими исследованиями. В процессе изучения языка мозг человека воспринимает различные сигналы и обрабатывает их. Нейропедагогика разрабатывает методы, позволяющие сделать этот процесс более эффективным.

Исследования в области психолингвистики показывают, что левое полушарие мозга отвечает за обработку языка, где важную роль играет процесс кодирования и систематизации информации. Этот механизм схож с процессом программирования: информация преобразуется в код, обрабатывается и затем выдается в виде результатов.

2. Теория программирования и лингвистическая модель

Языки программирования в определенной степени похожи на естественные языки, так как они также обладают грамматическими правилами и синтаксическими структурами. Например, синтаксис языков программирования Python и Java схож с правилами естественного языка, так как они работают на основе четко структурированных команд.

Обработка естественного языка (ОЕЯ) и лингвистическое моделирование способствуют развитию следующих технологий:

- Системы автоматического перевода (Google Translate, DeepL);
- Синтез и распознавание речи (Siri, Google Assistant);
- Автоматический анализ текста (ChatGPT, Bard);
- Инструменты искусственного интеллекта для изучения языков (Duolingo, Memrise).

Эти технологии позволяют ускорить процесс изучения языка и адаптировать его к индивидуальным особенностям учащихся.

3. Роль искусственного интеллекта и программирования в образовательном процессе

Технологии искусственного интеллекта совершили революцию в сфере нейропедагогики и лингвистики. Нейронные сети построены на принципах работы человеческого мозга и способны выполнять такие задачи, как понимание речи, перевод и создание текста.

Основные достижения программирования в образовательном процессе включают:

1. Адаптивные обучающие системы – позволяют студентам получать образование с учетом их индивидуальных особенностей.

2. Интеллектуальные ассистенты – анализируют тексты и предоставляют пользователям наиболее подходящие ответы.

3. Геймификация – делает процесс изучения языка более увлекательным за счет включения игровых элементов в обучающие программы.

Эти инструменты повышают эффективность изучения языка и усиливают его интерактивные аспекты.

4. Нейропедагогические методы программирования

Благодаря нейропедагогическому подходу технологии программирования адаптируются к образовательному процессу. Эффективными считаются следующие методы:

Кодирование и визуализация – программные коды объясняются в наглядной визуальной форме.

Виртуальная реальность (VR) и дополненная реальность (AR) – обеспечивают иммерсивный образовательный опыт в изучении языков.

Исследования и анализ показывают, что влияние нейропедагогических методов на процесс изучения языка выражается в нескольких аспектах:

1. Когнитивное развитие: Нейропедагогические методы, например, использование иллюстративных и визуальных материалов, помогают улучшить память и внимание учащихся, что приводит к эффективным результатам в изучении языка.

2. Важность эмоционального состояния: Улучшение эмоционального состояния учащихся и их мотивация делают процесс изучения языка более эффективным и увлекательным. Позитивное отношение и высокая мотивация учащихся способствуют ускоренному усвоению языка.

3. Индивидуальный подход: Разработка нейропедагогических методов с учетом потребностей и способностей каждого учащегося позволяет достичь максимальных результатов в процессе изучения языка. Это дает возможность обучаться в соответствии с индивидуальным темпом учащихся.

4. Мотивация и активность: Чем выше интерес и мотивация учащихся, тем больших успехов они достигают в изучении языка, а также быстрее усваивают новый материал.

Кроме того, нейропедагогические подходы, учитывая взаимодействие когнитивных и эмоциональных процессов в изучении языка, вносят значительный вклад в общее развитие учащихся. Они оказывают положительное влияние не только на изучение языка, но и на личностное и интеллектуальное развитие учащихся.

Анализ и диагностика данных – уровень усвоения материала студентами анализируется с помощью искусственного интеллекта, который предлагает им соответствующие программы обучения.

Благодаря этим методам нейропедагогика и программирование гармонично сочетаются, способствуя дальнейшему развитию процесса обучения языкам.

Заключение

Нейропедагогические подходы представляют собой эффективные методы, объединяющие когнитивное и эмоциональное развитие учащихся в процессе изучения языка. Исследования и практика показывают, что влияние нейропедагогических методов на изучение языка не ограничивается лишь усвоением знаний, но также способствует улучшению когнитивных

Әбрәшім Ә.Б., Бейсенбаева А.Е.	
Оқушылардың тұлға болып қалыптасуына психологиялық тренингтердің рөлі.....	381
Абдыманова Г.Ж.	
Ағылшын тілі пәнін оқыту – оқу сауаттылығын дамыту құралы.....	385
Мырзахан Ж., Борбасова Г.Н.	
Жасөспірімдердің агрессиялық мінез – құлқын түзету.....	388
Мінәсінова А.Р., Садықова Н.М.	
Жоғары оқу орны оқытушыларының кәсіби деформациясының психологиялық ерекшеліктері.....	393
Нұрмұхамедқызы Ж., Жапарқызы М., Тоқсанбаева Н.Қ.	
Тұлғаның эмоциялық интеллектісін дамытуға қарым-қатынастың психологиялық әсері.....	396
Айтақын А.Т.	
Қазақ тілі сабақтарында диалогтік оқытудың маңызы.....	399
Ким А.М., Оспанов Э.Б.	
Система образования и искусство: между стандартизацией и творчеством.....	401
Ажибекова Б.К.	
Орыс мектептерінде қазақ тілін оқытудың тиімді әдіс тәсілдері.....	405
Ильясова Ж.Ш.	
Ағылшын тілін оқытудағы инновациялық әдістерді қолдану.....	407
Сентова Ж.К.	
Әдебиеттік оқу пәнінен саралау тапсырмаларын қолданудың маңыздылығы.....	410
Жақсылық И.С.	
Ағылшын сабағында қолданылатын ойын түрлері.....	413
Уканов Д.С., Ташимова Ф.С.	
Интеграция телесно-ориентированных практик в образовательный процесс: психолого-педагогический потенциал суфийского зикра.....	415
Оспанқұлова Д.Д., Нурмаханбетов А.Л.	
Педагогическая поддержка студентов с неустойчивой Я-концепцией: стратегии адаптации к образовательному процессу в вузе.....	417
Ibrayeva L.N.	
Effectiveness of the Coaching Approach in Personal Self-Realization.....	422
Daukeeva A.U.	
The Role of Willpower Qualities in the Development of Self-confidence in Future Educators.....	426
Клычева З.П.	
Результаты исследования по методу социометрии и рисуночным тестам.....	428
Клычева З.П.	
Изучение школьной мотивации в условиях разных языков обучения.....	433
Doskhodjaeva A.	
Methods, Forms, and Tools Used in the Family Education System.....	437
Тасбаева Г.М.	
Сотрудничество семьи и школы по привитию уважения к взрослым у учащихся начальных школ.....	439
Есемуратова Т.А.	
Специфические аспекты и особенности подготовки будущих учителей к профессиональной деятельности.....	443
Esbergenova G.B.	
The Importance of Using Native Language in German Groups.....	446
Кенжебаева К.Б.	
Кластер педагогической подготовки: концепция развития непрерывного обучения.....	448
Кенжебаева К.Б., Матмуратова Г.К.	
Коллектив как объект и субъект воспитания.....	452
Бабашева Г.Б.	
Развитие интерактивных методов преподавания педагогики и компетентности студентов в высших образовательных учреждениях.....	455
Эшчанова Г.А.	
О компетентном подходе к анализу рассказов на уроках «Чтение» начального образования.....	458
Темирбекова А.О.	
Теория и практика программирования в нейропедагогических основах лингвистики.....	460